

Nr 290.

Av herrar **Arne**mark och **Henriksson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 267, med förslag till lag om krigsskadeersättning.

I proposition nr 267 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga ett till propositionen fogat förslag till lag om krigsskadeersättning. Detta förslag grundas å det betänkande som den 7 februari 1940 avgavs av den s. k. krigsskadeutredningen.

Det i nyssnämnda betänkande framlagda förslaget byggde på den grundsatsen, att de ekonomiska intressenterna i fast egendom själva skulle i viss angiven omfattning bidra med de belopp, som erfordrades för skaderegleringen. Då ett av huvudmotiven för den ifrågavarande beredskapslagstiftningen var att skydda institutioner, som beviljat lån mot intecknings-säkerhet, mot risken för tvångslikvidation på grund av krigsskador å de intecknade fastigheterna, ansågs rimligt och rättvist, att — jämte fastigheternas ägare — även inteckningshavarna finge bidra till kostnaderna. Av vissa skäl funno de sakkunniga emellertid lämpligare, att staten övertog den bidragsandel, som borde åvila dessa intressenter. Statens bidrag skulle enligt förslaget få formen av att ersättningsbeloppen skulle av staten utbetalas räntefritt i förskott.

I betänkandet hade vidare föreslagits bl. a. att fastighetsägarnas bidrag skulle erläggas med högst $\frac{1}{4}$ procent av taxeringsvärdet per år under högst 20 år, vilket betyder att bidraget sammanlagt skulle utgå med högst 5 procent av taxeringsvärdet.

I propositionen har krigsskadeutredningens ifrågavarande förslag undergått väsentliga ändringar. Då det anses uteslutet att på förhand binda staten vid skyldighet att omedelbart eller kort tid efter kriget förskjuta belopp av den storleksordning, varom här är fråga, har statens bidrag i den föreslagna formen slopats. Detta har dock skett utan att man ansett sig böra återfalla på den i betänkandet framförda grundsatsen om bidragsplikt för inteckningshavarna, vilkas ansvarighet ju enligt förslaget skulle övertagas av staten som representant för långivarna = spararna.

Sedan det rättvisa i att inteckningshavarna bidra till skaderegleringskostnaderna blivit av alla parter vitsordat, är det överraskande att dessa intressenter i fastighetskapitalet likväl nu skulle avkopplas från varje bidragskyldighet. Som skäl mot att ålägga dem en dylik förpliktelse har

anförts, att detta skulle kunna medföra en räntestegring. Detta motiv synes mindre hållbart, enär räntornas höjd är beroende av kapitalmarknadens läge. Överhuvud komma väl långivarna — oavsett förhandenvarande av dylik bidragsplikt — att alltid betinga sig högsta möjliga ränta som marknaden medger.

Vad angår frågan om den tid, under vilken fastighetsägarnas bidragsplikt skulle gäldas, har i propositionen denna nedskurits till 10 år, till följd varav årsbidraget fördubblats i jämförelse med kommitténs förslag. Detta skulle komma att innebära en högst betydande belastning av fastighetsekonomin. Då krigsskadeutredningen gick att ta ståndpunkt till frågan under vilken tid krigsskadebidragen skola amorteras, hade utredningen gjort sig undermåttad om den relativa andel i bruttoinkomsterna av en fastighet, som utgjorde fastighetsägarens behållning. På grundval av denna utredning föreslogs såsom skäligt, att krigsskadebidraget skulle utgå med ett årligt belopp av $\frac{1}{4}$ procent av taxeringsvärdet under 20 år. I propositionen föreslås emellertid, att krigsskadebidragen skola uttagas med årligen $\frac{1}{2}$ procent av fastighetens värde under 10 år. När de årliga amorteringsbeloppen sålunda fördubblas, sker det under uttalande att ett dylikt årligt bidrag, ehuru betydande, dock torde kunna bäras av fastighetsägarna. Departementschefen har icke anført någon närmare motivering för detta sitt påstående. Ihågkommas bör därvid att, som ovan nämnts, fastighetsägarna enligt propositionen skola ha att bära bidraget i sin helhet och att inteckningshavarna icke skulle lämna något som helst bidrag.

Önskvärt vore, att i båda de hänseenden, som berörts här ovan, ändringar bleve vidtagna i propositionen för ernående av å ena sidan en rättvisare fördelning av bidragsbördan och å andra sidan en mindre kännbar belastning å den enskilde vid bidragspliktens fullgörande. Då det emellertid torde vara förenat med svårigheter att under ärendets riksdagsbehandling utfinna någon acceptabel form för inteckningshavarnas bidragsgivande — någon närmare utredning härom har icke förebragts i betänkandet eller propositionen — har icke ansetts lämpligt att nu framställa något yrkande om en ändring i detta hänseende. Det synes böra ifrågasättas, huruvida icke från riksdagens sida kunde göras ett uttalande om önskvärdheten utav att Kungl. Maj:t ville låta närmare utreda möjligheterna utav att låta den nu ifrågasatt ekonomiska bördan fördelas mellan de ekonomiska intressenterna i fast egendom.

Då man av nyss angivna skäl nödgas avstå från att söka i förevarande sammanhang få till stånd en ändring i propositionen, synes så mycket mera motiverat, att på den andra punkten, som berörts i det föregående, falla tillbaka på det förslag, som framställdes av krigsskadeutredningen, så att tillskottsplikten icke göres tyngre än att den kan uppbäras av de bidragskyldiga. Det föreslås alltså, att krigsskadebidraget måtte bestämmas till $\frac{1}{4}$ procent per år att uttagas under högst 20 år.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta

dels att med bifall i övrigt till propositionen nr 267 vidtaga den ändringen i § 10 i lagförslaget, att bidrag skall utgå med högst en kvarts procent för år av fastighetens värde, dock under högst tjugu år,

dels att för Kungl. Maj:t framhålla såsom önskvärt, att närmare utredning verkställas i syfte att låta den ekonomiska bördan av krigsskadeersättningen mera rättvist fördelas mellan de ekonomiska intressenterna i fast egendom.

Stockholm den 31 maj 1940.

Gustaf Arnemark.

Torsten Henriksson.